

Jelen szerződés két eredeti példányban készült, azt vevő és eladó magukra nézve kötelezőnek jelentették ki, amit aláírásukkal is megerősítettek.

Szeged, 1940. április hó 17-én

Kovács István
Kispéter János
tanuk.

Kovács Gáspár
eladó.
Kélemen Pál
vevő.

A szerződés olyan ügyirat, amelyben két vagy több személy kölcsönösen kötelezi magát, hogy amiben megállapodtak, azt pontosan megtartják.

Adásvevési szerződés. Kiskorúak, betegek, gyengeelméjűek csak javukra köthetnek szerződést. A kényszerből vagy félrevezetésből létrejött szerződés érvénytelen. Bélyeg a III. fokozat szerint.

III. Összefoglalás. Házi feladat.

1943. május 1. hete.

Gazdasági ismeretek.

VI. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: A hitel és a bankok.

Nevelési cél: A szövetkezet, mint a magyar gazdasági élet segítő szerve.

Megfigyelésre utalás: Takarékpénztárak, postatakarék-pénztár, bankok. *Takarékosság* a pénzügyintézeteknél betétekkel, részvényekkel.

Széchenyi: Hitel.

V á z l a t.

I. *Előkészítés.* a) Kapcsoló ismétlés. A tőke, mint termelési tényező. A vállalkozó.

b) Célkitűzés.

II. *Tárgyalás.* Aki mástól árut vesz, szolgáltatásait igénybe veszi annak megfelelő ellenértéket kell adnia. Ezt azonban nem mindig adják azonnal. A kiskereskedő-nagykereskedőnek, a nagykereskedő a gyárosnak nem fizet azonnal, csak hónapok múlva. Néha a fogyasztó is ilyen feltétellel vásárol. Máskor pénzt kérnek kölcsön egymástól, vagy a vevő hitelbe vesz. Így keletkezik az *áruhitel* és *pénzhitel*.

a) *Mi a hitel?* Olyan művelet, amelynél valaki másnak későbbi ellenszolgáltatás fejében enged át javakat (árut, pénzt).

Adós és hitelező. A hitelező bízik abban, hogy az adós megfizet. A hitel alapja a *bizalom*.

Van *nyílt* (személyi és *fedezett hitel*. (Dologi.) A lekötött dolog neve = zálog. Ingó zálog, ingatlan = bekebelezés (jelzálog-hitel).

Váltó, megkönnyíti a behajtást.

Fogyasztási hitel, termelési hitel. Előbbi káros, utóbbi hasznos!

Hosszú- és rövidlejáratú hitel. (Álló- és forgótőke.) A hosszúlejáratú hitel = *befektetési*, a rövidlejáratú = *üzemi* hitel.

Magán- és közhitel.

A hitel jelentősége. A hitel teszi lehetővé a tőkék gazdaságos felhasználását. (Takarékos emberek befektetése a termelésbe.) A hitel teszi lehetővé, hogy a meglévő tőkék oda vándoroljanak, ahol a legjobban gyümölcsöztethetők.

Hítelszervezet. A hitelközvetítés szervei: a bankok, takarékpénztárak és hitelszövetkezetek.

A Bankok. Főfeladatuk a hitel közvetítése és szervezése. A tőkefeleslegeket összegyűjtik (kölcsönveszik) és kölcsönadják. E mellett foglalkoznak fizetések közvetítésével, értékpapírok és idegen pénzek adás-vételével, vállalatok alapításával és tőkével való ellátásával is.

Hitelügylek. A bankok tőkét gyűjtenek és tőkét osztanak szét. Hitelügyleteik kétfélék: 1. a bank kölcsönei (itt adós) *passzív* bankügylet; 2. a bank nyújt hitelt = *aktív bankügyletek*.

Passzív bankügyletek a betétek. Betétkönyv. A megszerzett váltók továbbforgatása. Folyószámla nyitás, ezen kifizetés vagy átírás. Csekk. A folyószámla betétek rendszerint fizetések teljesítésére szolgálnak. Ezért rövidebb ideig vannak a bankban, míg a takarékbetétek állandóbb jellegűek.

Váltók átruházása. (Visszleszámítolás.) Rövidlejáratú hitelt kap a bank úgy is, ha a tárcájában összegyűlt váltók egy részét nagyobb pénzüintézeteknél (jegybank) leszámíltatja -- vagyis a váltóban megtestesített követelést más bankra ruházza át. (Hirtelen pénzszükségben!) A továbbítás utolsó állomása a jegybank, amely bankjegyeit váltók leszámítolása ellenében hozza forgalomba. A jegybank a nemzetgazdaság legfőbb hitelforrása.

Hosszúlejáratú hitelek szerzése záloglevelek kibocsátásával is történik. (Visszakövetelés kisorsolás által lehetséges. Előbb csak úgy, ha eladja. Ezt a bank közvetíti.

A banknak szüksége van saját tőkére is (veszteség), biztosíték a betevők számára. (Alaptőke.)

Aktív bankügyletek. Váltóleszámítolás. (Díszkontálás.) Ez abban áll, hogy a bank váltókat vásárol, a lejáratig terjedő időre eső kamat levonása mellett.

Kölcsönnyújtás kézizálogra. Kézizálog. (Zálogház.) Értékpapír = lombard. Ingatlanra = jelzálog.

Zsíró-pénz. Olyan fizetés, amikor a bank feleinek folyószámláin levő pénzzel fizet = átírás, vagy átutalás útján.

Átírás = zsíró. A fél csekkel értesíti a bankot, hogy folyószámlájáról hitelezőjének írja át az összeget.

A bankok fizetésközvetítő tevékenysége. Inkasszálás. Fizetések teljesítése. Átírás. (Zsíró.)

Kliring = elszámolás. A bank a csekk összegét ügyfele javára írja és a fizető fél bankjával elszámolja. (Kliringház = leszámloló hely.)

Munkamegosztás a bankok között: jegybank; leszámlító-bank; jelzáloghitelbank; földhitelintézet (mezőgazdáknak hosszúlejáratú hitel nyújtása.) A lombardbank, alapító-bank (tőkéit ipari, kereskedelmi stb. vállalkozás terén gyümölcsöszteti.)

Takarékpénztárak. Célja: a kisemberek megtakarított pénzeit összegyűjtsék, az egybegyűjtött tőkét minél biztosabb gyümölcsösztetésre fordítsák és a takarékoságot előmozdítsák.

A postatakarékpénztár.

Hítelszövetkezetek. O. K. H. Pénzintézeti Központ.

1943. május 1. hete.

Olvasmánytárgyalás.

VI. OSZTALY.

Politikai írók: Széchenyi István gr., Kossuth Lajos, Deák Ferenc.

Nevelési cél: A nagy államférfiak rendszerint kiváló szónokok és írók is. (br. Előtvös!)

Vonatkozás: történelem: Kossuth, Széchenyi, Deák Ferenc.

Szemléltetés: Kossuth szegedi beszédéből részlet. Széchenyi Hiteljéből, Deák felirati javaslatának megajánlásából részlet.

V á z l a t.

I. Előkészítés a) Kapcsoló ismétlés. A nagy államférfiak eszméket nemcsak szóval, hanem írásban is terjeszteni igyekeznek. Így lesznek művelői az irodalomnak is, azonkívül jó szónokok is.

b) Célkitűzés.

II. Tárgyalás. a) Széchenyi István gr. Élete:

1791-ben sz. Bécsben.

1825. Egy évi jövedelmének felajánlása az Akadémiára.

1830–31–33. Hitel, Világ, Stádium.

1841. Kelet népe.

1847. Politikai programtöredékek.

1860. Halála Bécs mellett.

Atyja Sz. István a Nemzeti Múzeum alapítója. Jó példa: a nemzetért való önzetlen munkálkodásra. Európai útjainak hatása. Az Akadémia megalapítása. Nagy művei: Hitel, Világ, Stádium: Új Magyarországot akart, szebbet, gazdagabbat, jobbat a réginél. De nemcsak ír, hanem alkot is. Alkotásai. (Vonatk. tört.) A „legnagyobb magyar” — (Kossuth), de jobb br. Keményé: a leghívebb magyar! Az 1830–40. évtized Széchenyi-korszak volt.